

Nr 122.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1942 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1942/43 till länsstyrelserna.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 172—176) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräkna följande särskilda förslagsanslag till länsstyrelserna för budgetåret 1942/43, nämligen

till Länsstyrelserna:	Avlöningar	8,000,000	kronor,
»	»	: Sjukvård m. m.	35,000 » ,
»	»	: Reseersättningar	110,000 » ,
»	»	: Expenser	1,400,000 » , samt
»	»	: Publikationstryck	110,000 » .

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 220, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 10 april 1942, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43, *dels ock* såsom förslagsanslag för budgetåret 1942/43 anvisa

till Länsstyrelserna:	Avlöningar	8,637,000	kronor,
»	»	: Sjukvård m. m.	35,000 » ,
»	»	: Reseersättningar	110,000 » ,
»	»	: Expenser	1,400,000 » , samt
»	»	: Publikationstryck	110,000 » .

1:o) **Länsstyrelserna: Avlöningar.** Anslaget är å riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 7,465,000 kronor.

I särskilda framställningar hava *länsstyrelserna* avgivit förslag till beräkning av utgifterna under nästa budgetår för ifrågavarande ändamål. En redogörelse för dessa förslag lämnas i propositionen nr 220 å sid. 3 och 4.

I sammanhang därmed har departementschefen anmält en av *föreningen Sveriges landskanslistor och landskontorister* gjord, den 21 januari 1942 dagtecknad framställning, däri föreningen hemställt, att landskanslistor och landskontorister, som under minst tio år tjänstgjort i landsstaten, måtte, i avbidan på kommande lönereglering för landskanslistor och landskontorister, tillerkännas

en tillfällig löneförstärkning med belopp ungefär motsvarande skillnaden mellan två på varandra följande löneklasser i den lönegrad dessa befattningshavare tillhörde.

Över sistnämnda framställning har *statskontoret* den 30 januari 1942 avgivit utlåtande. Ämbetsverket har däri förklarat sig icke kunna tillstyrka, att i anledning av föreliggande framställning åtgärder vidtoges för en lönereglering — låt vara av provisorisk natur — vilken skulle innebära en allmän löneklassuppflyttning för äldre landskanslister och landskontorister utan att därvid beaktades om löneförbättringen vore motiverad av arbetsuppgifternas art och omfattning.

Departementschefen har anfört följande.

Vad först beträffar den av föreningen Sveriges landskanslister och landskontorister gjorda framställningen är jag i likhet med statskontoret av den uppfattningen att densamma icke nu bör föranleda någon åtgärd. Såsom chefen för finansdepartementet vid behandling av för flera huvudtitlar gemensamma frågor i årets statsverksproposition anfört, bör ej heller någon prövning för närvarande komma till stånd av 1939 års tjänsteförtecknings-sakkunnigas förslag rörande vissa ändringar i tjänsteförteckningen i den del, som rör länsstyrelserna. Vid sådant förhållande utgår jag från att den för länsstyrelserna gällande personalförteckningen nu skall lämnas orubbad.

Vidkommande härefter frågan om beräkning av de särskilda anslagsposterna i avlöningsstaten för länsstyrelserna synes anledning icke föreligga att höja anslagsposten till avlöningar till landshövdingarna. Jag förordar därför, att posten även för nästa budgetår beräknas till 500,000 kronor.

Med avseende å posten till avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän synes däremot en höjning påkallad. Posten torde lämpligen kunna upptagas till 3,800,000 kronor.

Utgifterna för arvoden och särskilda ersättningar uppskattar jag på samma sätt som för löpande budgetår, alltså till 97,000 kronor, varav 10,000 kronor till ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m. och 87,000 kronor till ersättning till försvarsassistenter.

Det belopp, som beräknats av länsstyrelserna för avlöningar till övrig icke-ordinarie personal innefattar såsom nämnts bland annat utgifter för avlönande av en del personal, avsedd för den administrativa försvarsberedskapen. De av länsstyrelserna beräknade utgifterna för dylik personal torde enligt vad under hand inhämtade uppgifter utvisa sammanlagt uppgå till omkring 175,000 kronor. Då dessa avlöningskostnader lämpligen böra ersättas i särskild ordning, synas desamma i detta sammanhang böra frånräknas. Även bortsett härifrån bör det av länsstyrelserna upptagna beloppet avsevärt reduceras, enär ett flertal länsstyrelser torde hava beräknat medelsbehovet alltför högt. Å andra sidan är det emellertid på grund av den stegring, som inträtt i länsstyrelsernas, särskilt landskontorens, arbetsbörda, tydligt, att — även om största möjliga sparsamhet iakttages — det avlöningsbelopp, som beräknats i gällande avlöningsstat, icke för nästa budgetår kan komma att förslå för avlönande av den för mera stadigvarande uppgifter avsedda icke-ordinarie personalen. Efter överbägande av olika på frågan inverkan omständigheter har jag kommit till den uppfattningen, att posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, därest densamma beräknades allenast för de ändamål, för vilka den hittills varit avsedd, borde upptagas till 2,475,000 kronor.

Den avsevärda ökning av posten, som jag sålunda förordar, motsvarar i

huvudsak det belopp, varmed samma post kan förutses bli överskriden för löpande budgetår, om man bortser från kostnaderna för krisadministrationen. Jag hänvisar härutinnan till propositionen den 20 mars 1942, nr 219, angående överskridande av viss anslagspost i den för länsstyrelserna fastställda avlöningsstaten. Orsaken till den kraftigt ökade belastningen får främst sökas i den personalökning, som blivit nödvändig på grund av det synnerligen omfattande arbete, vilket efter omsättningsskattens införande förorsakas länsstyrelserna av denna skatt.

Av särskild anledning får jag emellertid föreslå, att anslagsposten ytterligare höjes. Jag ber att få erinra, hurusom på hemställan av chefen för finansdepartementet Kungl. Maj:t i proposition den 28 november 1941, nr 351, för riksdagen framlade förslag angående förstärkning av taxeringsorganisationen. I denna proposition föreslogs till en början, att vid varje landskontor skulle från och med den 1 januari 1942 anställas en eller, i några fall, två extra befattningshavare. Syftet härmed skulle vara att möjliggöra, att lämpliga befattningshavare å landskontoren till motsvarande antal skulle kunna avdelas för att ägna sig helt åt taxeringsarbetet. Kostnaderna för denna anordning, vilka beräknades till 150,000 kronor för år, skulle bestridas från det under sjunde huvudtiteln anvisade förslagsanslaget till kostnader för årlig taxering. I propositionen föreslogs vidare, att ett femtiotal bokföringsgranskare skulle anställas för kontroll å deklarationer avgivna av rörelseidkare och utöware av fria yrken, därvid det förutsattes, att granskarna skulle utplaceras vid länsstyrelserna. Avlöningskostnaderna för granskarna uppskattades till 550,000 kronor för år. Därutöver räknades i detta sammanhang med vissa kostnader dels för instruktionskurser för anställd personal, dels för skrivhjälp och annat arbetsbiträde, dels ock för resor och expenser. Den sammanlagda årskostnaden för anordningen med bokföringsgranskare uppskattades till 600,000 kronor. Även denna anordning förutsattes skola träda i tillämpning från och med 1942 års ingång. För bestridande av de med anordningen förenade kostnaderna under första halvåret 1942 äskades i propositionen under rubriken särskilda taxeringsundersökningar å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 under sjunde huvudtiteln ett reservationsanslag av 300,000 kronor. Riksdagen biföll propositionen. Jag får därjämte erinra, att, på förslag av chefen för finansdepartementet, i 1942 års statsverksproposition under sjunde huvudtiteln för fortsatt utvidgad bokföringsgranskning i samband med taxeringarna, i avbidan på blivande proposition i ämnet, till särskilda taxeringsundersökningar för budgetåret 1942/43 beräknats ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

Nu berörda, med förstärkningen av arbetskrafterna för taxeringsarbetet sammanhängande kostnader torde — till den del desamma utgöras av avlöningskostnader — lämpligen böra från och med budgetåret 1942/43 bestridas från länsstyrelsernas avlöningsanslag, anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, medan kostnaderna för resor och expenser torde få gäldas från länsstyrelsernas anslag till reseersättningar respektive expenser. Med några mera betydande utgifter för instruktionskurser torde i fortsättningen icke vara att räkna. Avlöningskostnaderna torde för nästa budgetår kunna uppskattas till omkring 725,000 kronor, därav 150,000 kronor för nyssnämnda extra befattningshavare å landskontoren samt 575,000 kronor för bokföringsgranskarna. Då förstärkningen av landskontorens arbetskrafter är avsedd att gälla åtminstone under hela nästa budgetår, torde hinder icke böra möta för länsstyrelserna att utbetala vikariatersättning till de befattningshavare, som i succession fullgöra de åligganden, som eljest skulle åvila de för taxeringsgöromålen särskilt avdelade befattningshavarna. Beträffande organisationen av den verksamhet, för vilken nu angivna kostnader beräk-

nats, får jag hänvisa till vad chefen för finansdepartementet anför vid anmälan av förslag om anslag för nästa budgetår till kostnader för årlig taxering.

Med hänsyn till det anförda läser anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal för nästa budgetår böra uppskattas till (2,475,000 + 725,000) 3,200,000 kronor.

För särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän torde böra beräknas 90,000 kronor.

Slutligen torde posten till rörligt tillägg böra höjas till 950,000 kronor.

Enligt dessa kalkyler bör länsstyrelsernas avlöningsanslag för nästa budgetår beräknas till (500,000 + 3,800,000 + 97,000 + 3,200,000 + 90,000 + 950,000) 8,637,000 kronor.

Utskottet.

Inför utskottet har föreningen Sveriges lanskanslister och landskontorister förnyat sin ovannämnda den 21 januari 1942 dagtecknade framställning om tillfällig löneförstärkning till lanskanslister och landskontorister, som under viss tid tjänstgjort i landsstaten. Utskottet vill i anledning härav erinra om att frågan om högre lönegradsplacering för nämnda tjänstemän sedan länge varit vilande i avbidan på utredningar rörande omorganisation av åklagar- och uppbördsväsendet. 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga ha framhållit, att landsfiskalsorganisationen numera vunnit sin lösning, och ansett, att ännu återstående ovisshet rörande uppbördsväsendets ordnande icke längre kan utgöra hinder för ett upptagande av lanskanslisternas och landskontoristernas lönegradsplaceringsfråga. De sakkunnigas förslag i ämnet vilar emellertid i avbidan på resultatet av pågående utredning rörande åtgärder för uppnående av största möjliga enhetlighet och rationalisering i fråga om länsstyrelsernas verksamhet och arbetssätt. Enligt vad utskottet inhämtat har förslaget från det övervägande antalet länsstyrelser sida rönt allvarliga gensagor eller ock helt avstyrkts. Icke heller har allmänna lönenämnden funnit sig kunna förorda de sakkunnigas förslag. Lönenämnden har i stället uttalat sig för, att hithörande spörsmål snarast måtte göras till föremål för särskild utredning, med beaktande därvid av arbetsförhållandena och behovet av arbetskrafter vid varje särskild länsstyrelse.

Utskottet vill även erinra om att 1937 års riksdag vid behandlingen av förslag rörande omorganisation av länsstyrelserna i anledning av väckta motioner uttalat, att riksdagen icke kunnat undgå finna det beklagligt, att spörsmålet om ifrågavarande befattningshavares löneplacering icke kunnat bringas till en lösning. Skulle ytterligare uppskov av mera avsevärd omfattning bliva erforderligt, ansåge riksdagen därför rimligt, att avlöningsförstärkning i en eller annan form bereddes de befattningshavare, som hade den längsta tjänstgöringstiden.

Med anslutning till detta uttalande förutsätter utskottet, att förslag i ämnet förelägges 1943 års riksdag.

Kungl. Maj:ts förslag har i övrigt icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för länsstyrelserna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till landshövdingarna, <i>förslagsvis</i>	kronor	500,000
2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	3,800,000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Ersättning till sakkunniga för biträde vid utredningar m. m.	kronor	10,000
b. Ersättning till försvarsassistenter, <i>förslagsvis</i>	»	87,000
		97,000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Bokföringsgranskare..	kronor	575,000
b. Annan personal	»	2,625,000
		3,200,000
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän (representationsbidrag till landshövdingarna) <i>förslagsvis</i>	»	90,000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	950,000
<hr/>		
Summa förslagsanslag kronor 8,637,000;		

b) till *Länsstyrelserna*: *Avlöningar* för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 8,637,000 kronor.

2:o) **Länsstyrelserna: Sjukvård m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsstyrelserna*: *Sjukvård m. m.* för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 35,000 kronor.

3:o) **Länsstyrelserna: Reseersättningar.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3), vilket i jämförelse med motsvarande anslag för innevarande budgetår innebär en ökning med 5,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsstyrelserna*: *Reseersättningar* för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 110,000 kronor.

4:o) **Länsstyrelserna: Expenser.** Å riksstaten för innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett belopp av 1,100,000 kronor.

Enligt av *länsstyrelserna* avgivna förslag skulle medelsbehovet för expenser under nästa budgetår komma att utgöra tillhoppa 1,574,800 kronor.

Departementschefen har anfört följande:

De senaste budgetårens höga belastningssiffror sammanhänga delvis med den anskaffning av möbler och inventarier, som flerstädes måst äga rum, ej minst med hänsyn till den starka ansvällningen av den extra personalen vid länsstyrelserna för handläggning av beredskapsärenden av olika slag. Såsom även av länsstyrelsernas förslag framgår torde man kunna räkna med en nedgång i utgifterna för nästa budgetår. Emellertid är det nuvarande anslagsbeloppet utan tvivel för lågt. En höjning är påkallad såväl på grund av den ökning, som inträtt i länsstyrelsernas arbetsuppgifter, som ock till följd av de prisstegringar, som ägt rum. En ökning kräves ock med hänsyn därtill, att — enligt vad jag inhämtat — länsstyrelsernas bestånd av skriv- och räknemaskiner flerstädes är mycket otillräckligt och därför i starkt behov av komplettering, därest kravet på rationella arbetsmetoder skall kunna i erforderlig mån tillgodoses. Jag förordar, att anslaget höjes med 300,000 kronor och alltså upptages till 1,400,000 kronor.

Utskottet.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsstyrelserna: Expenser* för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1,400,000 kronor.

5:o) **Länsstyrelserna: Publikationstryck.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsstyrelserna: Publikationstryck* för budgetåret 1942/43 å driftbudgeten under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 110,000 kronor.

Stockholm den 19 maj 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 121.
